

GAMLE SKATTER I NYTT LYS

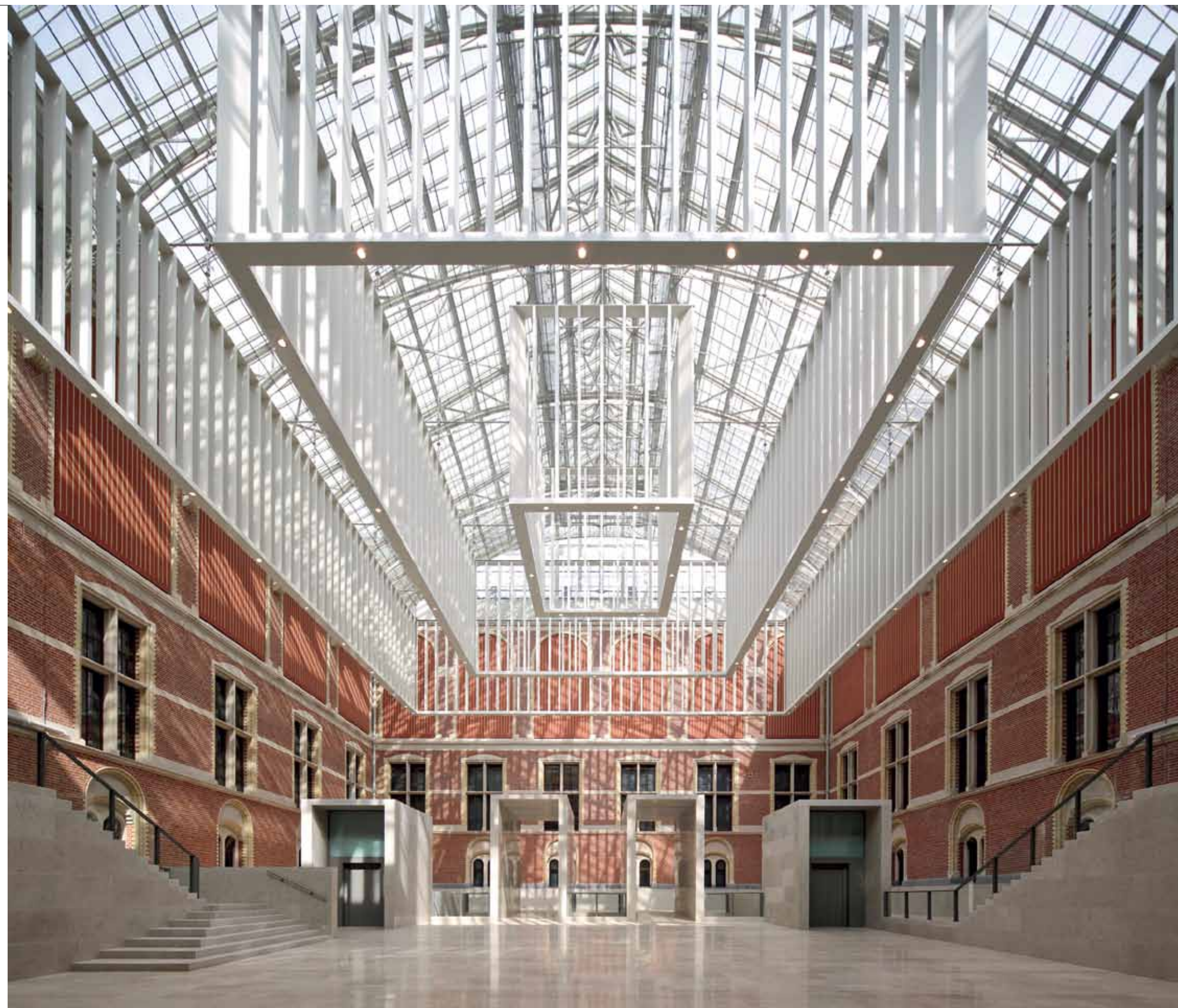
AMSTERDAM: Det er nærmest en Fugl Fønix-opplevelse å gjense Nederlands nasjonalmuseum etter at Rijksmuseum er ferdig renoverert. Arkitekturen er sofistikert, og nesten ingen ting er som det var.

TEKST: LARS ELTON

MINNEVERDIG OPPLEVELSE

Nederlands nasjonalmuseum er åpent igjen etter ti års ombygging. De spanske arkitektene Cruz y Ortiz har skapt et lyst og oversiktlig museumsmiljø. Franske Jean-Michel Wilmotte har designet utstillingsarkitekturen. Alt er endret, bortsett fra plasseringen av "Nattevakten". Totalopplevelsen vil du huske lenge.

> Rijksmuseum åpnet i 1885. Arkitekt Pierre Cuypers tegnet byggets fasade i nyrenessanse.
FOTO: JOHN LEWIS MARSHALL

Ved å grave ut og legge glasstak over byggets to gårdsrom har arkitektene Cruz y Ortiz skapt et vakkert atrium som gir en flott opplevelse og gjør museet mer tilgjengelig. FOTO: PEDRO PEGENAUTE

Rijksmuseum blander kunst og andre gjenstander, som her i et av 1700-tallsgalleriene. Dermed forteller de historien på en annerledes og engasjerende måte. FOTO: IWAN BAAN

I april åpnet Rijksmuseum i Amsterdam dørene for et gjensyn med Rembrandt, Vermeer, van Gogh og alle de andre, verdensberømte nederlandske kunstnerne. Da var det ti år siden bygget ble stengt, og grunnen til at renoveringen har tatt fem år mer enn ventet ligger i de omfattende endringene som er gjort. Samtidig er Pierre Cuypers' opprinnelige arkitektur anno 1885 vel ivarett.

Tidligere ble Rijksmuseum betraktet som et fantastisk flott, men uoversiktlig og – til tross for hvite vegger – mørkt museumsbygg. Etter rehabiliteringen fremstår det som lyst, oversiktlig og inkluderende. Rijksmuseum har endret karakter fra topp til tå, og særlig er forandringene i det som tidligere var kjeller og utearealer viktig. Her har de spanske arkitektene Cruz y Ortiz, som vant arkitektkonkurransen i 2001, gitt museet en helt ny identitet.

Det viktigste som er skjedd er imidlertid det faktum at museet har gjennomgått en kuratorisk revolusjon. Tidligere var kunst og historiske gjenstander separert. Etter gjenåpningen presenterer Rijksmuseum samlingen i kronologisk orden, og de blander kunst og andre gjenstander. Det gjør det til hele nasjonens (historiske) museum, og åpner kunsten for besøkende som kanskje er der mer av plikt enn entusiasme.

Denne løsningen gjør at du blir brakt rett inn i den tiden som skapte et sosialt rom for kunsten som henger på veggene. Det er en måte å fortelle på, som absolutt kan være en idé å studere før

Nasjonalmuseet i Oslo flytter til nytt bygg på Vestbanen.

I Rijksmuseum finner du nå malerier i samme rom som båtmodeller, møbler, sølv og porselen. Hver gjenstand følges av en kort, informativ tekst som gir god informasjon av ymse slag. Du lærer om økonomi, maleteknikker, politiske konflikter og sosiale forhold på en engasjerende måte, og du får en historisk innføring i alle aspekter av samfunnsutviklingen. Kunsten blir bindeleddet i den store fortellingen om Nederlands storhetstid på 1600-tallet og alt som er skjedd før og etter.

Arkitekturens enkelhet gir samlingen den oppmerksomheten den fortjener. Når det er 8000 utstilte objekter som spenner over 800 år fordelt på 80 gallerirom kunne det fort blitt mange repetisjoner. Men med organiseringen der kunst og gjenstander vises i samme rom, kommer overraskelsene tett.

Utstillingsarkitekturen er designet av franskmannen Jean-Michel Wilmotte, som også har gjort interiørene i den nye delen av Louvre i Paris. Han har sørget for at kunsten og gjenstandene får all oppmerksomhet. Alle vegger er malt i ulike nyanser av varme gråtoner, og belysningen er så godt planlagt at du knapt tenker på den. Nede i avdelingen for spesielle samlinger, trer gjenstandene frem fra mørket som i det skattkammeret det er. "Bedre med femti enn tre båtmodeller", sier Wilmotte, som også har fått glassmontrene til å «forsvinne» med refleksfritt glass og spesielt tilrettelagt belysning.

Arkitektene Cruz y Ortiz har sørget for å føre arkitekturen i utstillingsalene tilbake til utgangspunktet. Arkitekt Pierre Cuypers (1827–1921), som ellers er mest kjent for Amsterdams sentralstasjon fra 1889, tegnet museet i nyrenessanse, og sørget for å få de sentrale rommene dekorert. Spesielt forhallen til Æresgalleriet, som leder frem til Rembrandts hovedverk «Nattevakten», er usedvanlig vakre.

De opprinnelige dekorasjonene er rekonstruert fra originale tegninger og fotografier. Interiørene ble malt hvite etter krigen, og i stedet for å skrape seg gjennom flere lag hvitmaling er dekoren rekonstruert med en viss patina.

«Nattevakten» er for øvrig det eneste maleriet som henger der det hang. Ellers er alt nytt. Cruz y Ortiz har åpnet galleriene, gjort dem lysere og fjernet alle lettvegger og ombygninger. Deres viktigste grep er at de har gravd ut byggets to, indre gårdsrom og lukket dem inne under glasstak. Resultatet er et stort og elegant atrium som strekker seg under passasjen som skjærer tvers gjennom bygget. Kledd i lys stein byr dette arealet på gratis adgang til kafé og bar, butikk, informasjon og billettsalg.

Det er her førsteinntrykket skapes, og atriets rene og sofistikerte arkitektur bereder grunnen for det du skal oppleve senere. Det er blitt enklere å orientere seg i bygget, og Rijksmuseum byr på en totalopplevelse du vil huske lenge. ●

^ Rembrandts «Nattevakten» (1642) er Rijksmuseums ubestridte hovedverk. Det er det eneste maleriet som henger samme sted som før. FOTO: IWAN BAAN

^ De opprinnelige interiørene i forhallen er pietetsfullt rekonstruert. FOTO: JANNES LINDERS

AMSTERDAM IMPONERER MED NY ARKITEKTUR

Rijksmuseum er ikke det eneste av museene rundt Amsterdams Museumplein som har gjennomgått renovering. I mai åpner van Gogh-museet, og i fjor høst gjenåpnet Stedelijk-museet med et tilbygg som nesten fordoblet museets gulvareal. Nybyggets umiskjennelige form har gitt det tilnavnet «badekaret». Det gamle bygget fra 1895 rommer samlingen av moderne kunst og

design, mens nybygget har flere store arealer for skiftende utstillinger.

Et annet bygg som er verdt å få med seg er det nye filminstituttet EYE, som også rommer filmmuseum. Her er også en fin utservering. Det ligger på nordsiden av elven IJ, og er godt synlig fra sentrum. Bygget kunne vært tegnet av Zaha Hadid, men det er DMAA i Wien som står for designet.

^ Tilbygget til Stedelijk er tegnet av arkitektene Benthem & Crouwel. FOTO: JOHN LEWIS MARSHALL/STEDELIJK

^ EYE har et spektakulært eksterior. FOTO: SELECT CATERING